

Zwaaien

Op de dagelijkse fietstocht naar de academie kwamen we elkaar meestal bij het Frederiksplein tegen. Nu het zomervakantie was, kwam dat er niet meer van. Om haar thuis op te zoeken en misschien haar vriend tegen het lijf te lopen, was vragen om moeilijkheden. Afwachten, iets anders zat er niet op. Dagenlang hoopte ik dat ze aan zou bellen of dat ik haar ergens in de stad zou tegenkomen, maar naarmate de dagen verstreken verschrompelde mijn vertrouwen in het toeval. Hoop veranderde in wanhoop. Mijn verlangen naar haar werd te hevig om nog langer af te wachten. De voorzienigheid moest worden uitgedaagd.

Ik installeerde me dagelijks op het terras van café Mulder aan het Weteringcircuit. Uren zat ik in de volle zon, op de plek met het beste overzicht over het circuit. Het was niet denkbeeldig dat ze voorbij zou fietsen, dacht ik. Uitkijkend over de rotonde probeerde ik mijn consumptie te beperken tot één per uur. De kelner, een norske Amsterdammer, die mij elk half uur vroeg of ik nog wat wilde drinken, wimpelde ik af. ‘Ik zit op iemand te wachten,’ zei ik, wat niet eens gelogen was. Hoewel ik langzamerhand de moed begon te verliezen, besloot ik nog een paar dagen vol te houden. De toenemende vertwijfeling voedde mijn kunstenaarschap. Hoe meer uitzichtloosheid en wanhoop, des te meer ik me kunstenaar waande.

Net voordat ik er de brui aan wilde geven zag ik haar fietsen, aan de andere kant van het circuit. Tegen de ondergaande zon inkijkend dacht ik aan de overkant haar silhouet richting brouwerij te zien bewegen. Ik wilde schreeuwen en opspringen, maar gêne weerhield me ervan om op het volle terras in beweging te komen. In luttele seconden was ze verdwenen in een nevel van uitlaatgas. Waarom fietste ze zo snel? Moest ze op tijd bij haar vriend zijn om te koken? Voor de zoveelste keer was ik niet in staat gebleken om de toekomst een beslissende wending te geven. Als het erop aankwam bleek ik, zoals gewoonlijk, handelingsonbekwaam, een sukkel in hart en nieren. Een glorieuze toekomst als kunstenaar lag in het verschiet.

De eerste dag na de vakantie zag ik haar in de hal van de academie. Ze leunde tegen een gipsen beeld. Onmiddellijk dreigde de opwinding de regie over te nemen en vulde verlangen mijn lichaam. Ik liep naar haar toe. Ze vroeg hoe ik mijn vakantie had doorgebracht en ik loog zo onderkoeld mogelijk: ‘O, eigenlijk met niets

bijzonders.’ Er bleek weinig veranderd. Ik was verliefd en alhoewel ze zei ook naar mij verlangd te hebben, gaf ze aan nog niet te kunnen kiezen.

Om niet samen gezien te worden, vertrok ze vanaf nu later van de academie dan ik. Uit voorzorg dat haar vriend onze ontmoetingen zou ontdekken, had ze ook besloten om ’s ochtends niet meer gezamenlijk naar de academie te fietsten als we elkaar onderweg tegenkwamen. We spraken af dat ze aan het eind van de dag, na het vak ‘schilderen’, naar mij toe zou komen.

Thuisgekomen opende ik snel de luiken zodat ik haar kon zien aankomen. Dan hoefde ze niet aan te bellen en hoorde mijn, weliswaar hardhorende, hospita haar niet naar boven komen. Met haar schilderschort uit haar tas hangend, sloop ze de steile trap op in de hoop dat die heks haar niet zou opmerken. Mijn huisbazin wachtte mij regelmatig bovenaan de trap op in haar sleetse ochtendjas. Dan herinnerde ze me de volgende dag terloops aan mijn bezoek en voegde ze eraan toe dat ze natuurlijk helemaal geen bezwaar tegen ‘damesbezoek’ had, mits we geen lawaai maakten. Ze hoorde elke zucht, beweerde ze, ondanks haar doofheid.

Straatgeluiden weerkaatsten tegen de zoldering. Vliegen zweefden in en uit alsof ze even poolshoogte kwamen nemen. De zolder, niet meer dan een houten skelet met een huid van zink en dakpannen, kraakte van de warmte. We dronken wijn, babbelden over welke docenten het met welke studenten deden, over modellen en medestudenten, totdat we, loom door de warmte en de wijn op de grond terecht kwamen. Ik vroeg me af of ze het erop aan had laten komen. Had ze misschien onbewust een beslissing genomen en definitief voor mij gekozen? Omzichtigheid maakte plaats voor hartstocht en geilheid. In het besef dat morgen alles anders kon zijn gaven we ons over. Buiten pakten wolken zich samen.

‘Ik moet nu echt gaan, het is al laat, misschien te laat,’ zei ze zonder me aan te kijken, nog blozend van opwindning.

‘Het maakt niet uit, ik hou van je, hoe dan ook.’

‘Lief om dat te zeggen,’ fluisterde ze.

‘Misschien moet je maar gaan voordat het gaat onweten,’ zei ik.

Haar oogwit kleurde langzaam rood. Ik pakte haar handen en streelde ze met mijn duimen. Ze leek verlamd.

‘Je kan ook hier blijven natuurlijk,’ stelde ik voor.

Ze sloeg haar ogen neer. Misschien hoopte ze dat haar dilemma door de voortschrijdende tijd zich vanzelf zou oplossen. Dat gebeurde niet.

Ze bond haar haar samen en gaf me een zoen. Op de overloop keken we elkaar langdurig aan en zonder iets te zeggen draaide ze zich om en liep de trap af. Ik hoorde beneden de deur van de hospita zacht open en dicht gaan. Ik liep naar het raam en keek hoe ze haar fiets losmaakte. Ze zwaaide niet. Misschien dacht ze na over wat ze thuis zou gaan zeggen.

Tot de schemering inviel bleef ik voor de geopende luiken naar buiten staren en naar de gierzwaluwen luisteren. Ik wilde vliegen en meedoen met hun onverwachte wendingen en schelle gekwetter. Gewichtloos wilde ik voor altijd in de lucht blijven. Ik sloot de luiken, draaide een sjekkie en zette *Nuits de la Fondation Maeght* van Albert Ayler op om de ontstane weemoed aan te wakkeren. Ik ging op mijn rug op bed liggen, lekker zwelgen in mijn opkomende zwaarmoedigheid. Mijn ogen zochten de zoldering af naar interessante beelden. Ik hoopte op nieuwe ideeën die me beroemd zouden maken, maar alle schetsen die ik die avond maakte verzandden in grimmige doedels en zwartgallig gekras. Morgenochtend, als ik naar de academie ga, wacht ik haar op bij De Nederlandsche Bank, ondanks haar voorstel om het niet te doen. Was het maar al morgen.

Met het invallen van de nacht namen denkbeeldige gesprekken mijn gedachten over. Ik oefende de zinnen die ik morgen zou zeggen.

‘Ik kan mijn vriend nu niet verlaten, ik wil nog niet beslissen, ik kan het gewoon niet,’ hoor ik je fluisteren. De woorden sneden door het nachtelijke geruis van de stad. Buiten trokken lallende studenten door de straat.

‘Beslissen is op dit moment onmogelijk,’ zeg je nog eens en je haalt je schouders op.

‘Ik kan je echt niet helpen een besluit te nemen,’ zeg ik, ‘je zal het zelf moeten oplossen.’ Iets beters viel me niet in.

‘Voor jou is het makkelijk,’ verzucht je.

Ik zou ook kunnen toegeven dat ik geen oplossing wist en dat ik radeloos was, maar dat leek me geen goed idee.

‘Voorlopig hoef je niet te kiezen. Ik ben tevreden met de situatie zoals die nu is. Als ik je maar kan zien,’ was een andere mogelijkheid. Mwah, ik weet het niet. Misschien dat het haar voor even van haar zorgen zou kunnen verlossen.

De volgende dag kwam het niet van het voorgenomen gesprek. Ik had verdomme geen tijd voor haar, ik moest mijn werk zien te redden dat in staat van ontbinding verkeerde. Net nu de beoordeling naderde en ik de hal van de academie binnenkwam, riep de conciërge, zonder zijn belangrijke bezigheden te staken: ‘Zeg Klatsjur, je kunstwerruk is tot leven gekomen, dur komen bromvliegen uit.’ Mijn met boetseerwas overgoten kippenkarkassen, die lagen te wachten op de eindtentoonstelling, bewogen alsof ze bezield waren geraakt. De natuur had zijn werk gedaan. G’ds schepping bleek sterker dan die van mij. Het leek te laat om mijn kunst te redden van deze wonderbaarlijke wederopstanding van het vlees en er nog een beoordeelbaar kunstwerk van te maken. Het toeval had mij voor de zoveelste keer in de steek gelaten. Ik voelde mij miskend. Alle grote kunstenaars hebben zich ooit miskend gevoeld. Een geniaal kunstenaarschap lag dus in het verschiet.

Ze kwam de lange gang in lopen met de conciërge in haar kielzog, zijn openstaande stofjas om hem heen wapperend. Hij keek afkeurend naar de krioelende massa. Zij volgde de zacht zoemende vliegen met haar ogen en schudde glimlachend haar hoofd.

‘Gadver,’ zei ze en keek me vertederd aan. Vandaag wist ik dat ze voor mij zou kiezen. Morgen kon het anders zijn.

Enkele dagen na het artistieke debacle kwam ze langs en vond het gesprek dat ik had voorbereid alsnog plaats. Toen ze bovenaan de trap op de overloop stond, keek ze me aan. Tranen welden op. Alle volzinnen en romantische frases die ik een paar nachten geleden had geoefend leken vervlogen. Misschien moest ik haar omarmen en haar tranen wegvegen, maar ik bleef staan, met mijn armen langs mijn lichaam.

‘Kies verdomme voor mij, waar wacht je op,’ wilde ik schreeuwen, maar zag ervan af. Dat had ik niet voorbereid.

‘Ik wil je tot niets dwingen,’ brabbelde ik onhandig.

‘Ik zal toch iets moeten beslissen,’ zei ze, ‘zo kunnen we niet doorgaan.’

‘Ik heb er alles voor over als, als..., ik bedoel, misschien hoef je nog geen knoop door te hakken of...,’ bracht ik amper hoorbaar uit en slikte de rest van de zin in.

‘Let maar niet op mij, uit wanhoop zeg ik soms de stomste dingen,’ verdedigde ik mezelf.

‘Niet alleen uit wanhoop,’ zei ze en lachte door haar tranen heen.

Ik grijnsde mee. Als een kat duwde ze haar betraande gezicht tegen het mijne en wreef haar natte wang tegen mijn neus.

‘Mensen gaan al duizenden jaren vreemd,’ zei ik, ‘gedichten en romans staan er bol van.’

‘Zeg nou niet “vreemdgaan”, zo simpel is het niet. Ik moet me in allerlei bochten wringen om ons geheim te beschermen.’

‘Sorry, hoor, had ik geweten hoe erg je dat woord vond, dan had ik het natuurlijk nooit gebruikt,’ zei ik. Een slappe uitvlucht. Houdt ze nog van me?

‘Ik neem je niets kwalijk,’ vergoelijkte ze mijn stommititeit. ‘We zijn nu bij elkaar. Daar gaat het om.’

Ik trok haar spijkerjasje uit en hing het over een stoel.

‘Ik wil samen dingen doen en vrijen,’ zei ik. Ook dat had ik enkele dagen geleden ’s nachts niet geoefend.

‘Je wil altijd met me vrijen, of niet?’ zei ze lachend en voordat ik kon reageren vervolgde ze: ‘Ik ook met jou hoor.’

We vreeën snel en nog een keer want ze moest over een uur weg, en morgen zou het er niet van komen. De zon brak door de wolken en verlichtte de ontelbare stofdeeltjes die opdarrelden toen ze haar jas aandeed en ‘ik ga maar’ zei.

‘Ik zie je morgen,’ zei ik.

‘Kan je niet blijven?’ probeerde ik net als de vorige keer.

‘Ik ga morgenochtend wel wat vroeger en dan kom ik ontbijten, voordat we naar de academie gaan,’ zei ze en liep de trap af. Ik snelde naar het open raam en zag hoe ze haar fietsketting losmaakte. Ik keek haar na. Morgen is het weekend, dan zien we elkaar twee dagen niet, mijmerde ik. Misschien moet ik gaan tekenen, anders wordt het nooit wat met de kunst.

Maandagochtend op de academie zei ik toen ik haar zag: ‘Ik keek je vrijdag nog na, maar je keek niet om.’

‘Als ik had geweten dat je me nakeek,’ zei ze, ‘dan had ik wel gezwaaid.’